

Evald Holmqvist (1842–1919)

Lars Adolf Evald Holmqvist, född i Helsingborg 15 mars 1868 och död där 26 februari 1954, var verksam i Helsingborg som tonsättare och musikkritiker men försörjde sig livet igenom som banktjänsteman. Som ung studerade han musikteori, komposition och instrumentation för Otto Malling i Köpenhamn. Holmqvist var aktiv vid bildandet av Nordvästra Skånes Orkesterförening 1911 i vars styrelse han ingick under många år. I verklistan ingår orkesterverk, kompositioner för kör, soli och orkester, kantater, sångcykler och verk för piano. Han var också verksam som skriftställare.

Tidiga år

Evald Holmqvist var född i Helsingborg och tog studentexamen där 1888. Samma år anställdes han som extra ordinarie kammarskrivare i tullverket. Hans stora intresse för musik drev honom att under åren 1889–92 studera musikteori, komposition och instrumentation för organisten och kompositören Otto Malling i Köpenhamn. Hans tidigaste kända verk är *Bergakungens brud*, en ballad för soli, kör och orkester, komponerad 1898.

Bankkamrer, musikkritiker och kompositör i Helsingborg

Evald Holmqvist anställdes 1891 som bokhållare i Sparbanken i Helsingborg och blev 1907 kamrer i denna, en tjänst som han innehade ända fram till pensionsåldern. 1936 fick han uppdraget att skildra bankens 100-åriga historia vilket resulterade i en omfattande tryckt monografi: *Sparbanken i Helsingborg 1836–1936*.

Jämsides med arbetet som banktjänsteman fanns hela tiden Holmqvists stora intresse för musik. Han fick tidigt kontakt med Olof Lidner, musikdirektören vid Skånes Husarregemente i Helsingborg sedan 1894, och drev tillsammans med denne frågan om bildandet av en symfoniorkester i Helsingborg. 1911 resulterade deras ansträngningar i tillkomsten av Nordvästra Skånes Orkesterförening (NSO, numera Helsingborgs Symfoniorkester), en professionell orkester som med statligt och kommunalt bidrag gav sammanlagt ca 70 konserter årligen i Helsingborg och omgivande orter som Landskrona, Höganäs och Ängelholm.

Denna orkester uruppförde de flesta av de större verk som Holmqvist komponerade. Några av dessa, som *Två miniatyrer* (från ca 1920) och *Elegisk symfoni* (1922), ingick fram till åtminstone slutet av 1940-talet i orkesterns stående repertoar och spelades förhållandevis ofta. Holmqvists kontakter med danskt musikliv förde också med sig att hans verk någon gång uppfördes i Danmark.

Evald Holmqvist hade från början en given plats i styrelsen för Nordvästra Skånes Orkesterförening och tillhörde denna fram till och med säsongen 1946/47. Han var vidare under 1910- och 1920-talen musikkritiker i *Helsingborgs Dagblad* och ägnade sig också åt annat skriftställeri. Bland annat översatte och kommenterade han i utgåvan *Propertius och Cynthia. Några konturer, uppdragna mot bakgrund af skaldens egna elegier* (1903) dikter av den romerske skalden Propertius (ca 50 f. Kr–2 e. Kr).

Efter Holmqvists bortgång 1954 spelades hans musik alltmer sällan och han glömdes efterhand bort. Det har inte gått att lokalisera något personarkiv efter honom där skisser

och utkast, liksom autografer till verk som omnämns i samtida källor, eventuellt kan finnas.

Verk

Det tidigaste kända verket av Evald Holmqvist är balladen *Bergakungens brud* för soli, kör och orkester som 1898 utkom på Wilhelm Hansens Musikförlag i Köpenhamn. Material från detta verk sammanställdes till en orkestersvit som uppfördes av NSO 1916. Att döma av de sammanställningar av NSO:s repertoar som finns, komponerade han på 1920-talet verk för en liten orkester eller stråkorkester med den numerär som NSO hade vid denna tid (max 25 musiker). Han skrev vidare en *Festuvertyr* till invigningen av Helsingborgs konserthus 1932. På 1940-talet tillkom sviten *Dockornas Herdaspel*, en Serenad för stråkorkester samt *Den övergivna klockan*, legend för soli, kör och orkester. *Festuvertyr* liksom det korta pianostycket från 1937, *Akvarell*, finns tillgängliga hos Svensk Musik.

Tonsättaren Knut Håkanson recenserade ett framförande av tre sånger med orkester av Holmqvist vid Sydsvenska musikfesten i Helsingborg i april 1928. Han fann dem vara "diskreta, känsliga och förvånande moderna saker, som visa att den nu sextioårige tonsättaren fullt följt med sin tid". Många av de titlar Holmqvist valde för sina verk antyder att hans musikaliska fantasi stimulerades av sagornas värld. Pianostycket *Akvarell* hör hemma i en mycket idyllisk senromantisk tradition utan alltför komplicerad harmonik.

Verköversikt

Skådespelsmusik, verk för liten orkester och för stråkorkester, verk för soli, blandad kör och orkester, pianomusik, sånger.

Verk

Skådespelsmusik

Musik till "Hans Excellens Guvernören", [handskrift]: romantisk fars i 3 akter av R. Marshall bearbetad för svensk scen av Harald Thornberg. Tidigt 1900-tal. *

Vokalverk med orkester

Bergakungens brud, ballad för soli, kör och orkester, 1898 **

Den övergivna klockan, legend för soli, kör och orkester, 1943 **

Tre sånger till orkester (ca 1928)

Symfoni

Elegisk symfoni, op. 10, 1923 **,

Övrig orkestermusik/Kammarmusik

Svit ur "Bergakungens brud"

Two miniatyrer för stråkorkester, op. 9 (ca 1920)

Festuvertyr, op. 14 (1932) ***

Dockornas Herdaspel, svit för träblåsare och horn (ca 1939)

Serenad för stråkorkester (ca 1940)

Scherzo (ca 1945)

Pianomusik

Akvarell, 1937 ***

Sång

Sundets natt, op. 11; text av kompositören

* Noter på Musik- och teaterbiblioteket, Stockholm

** Noter i samling Musikalier F1 A, Helsingborgs konserthus

*** SMIC

Skrifter av tonsättaren

Propertius och Cynthia. Några konturer, uppdragna mot bakgrunden af skaldens egna elegier.
Helsingborg, 1903.

Sparbanken i Helsingborg 1836-1936: en historik. Helsingborg, 1936

Ett reseäventyr i Helsingborg anno 1777 [om tonsättaren Johann Gottlieb Naumanns korta besök i Helsingborg detta år]. Föredrag hållet i Gillet den 30 maj 1929, i *Gillet Gamla Helsingborg*, Handlingar IV, Helsingborg 1937, s. 3–15.

Bibliografi

Anon. Evald Holmqvist död, dödsruna i *Helsingborgs Dagblad*, 28/2 1954.

Crona, Georg. Nordvästra Skånes orkesterförening under 60 år. I Torsten Gierow m fl (red) *Minnen från Helsingborg och dess skola*, häfte 38 [Helsingborgspojkarnas gille i Stockholm], Stockholm 1971, s. 164–169.

Håkanson, Knut. Sydsvenska musikfestens epilog, *Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning*, 30/4, 1928.

Lindberg, Boel. *Mellan provins och parnass. John Fernström i svenskt musikliv.* Lund: Arkiv förlag, 1997, s. 73 och 102–105.

———, *John Fernström – tonsättare i folkhemmets tid.* En biografi. Lund: Arkiv förlag, 1997, s. 28 ff.

Sydsvenska musikfesten 1928. Programblad. Helsingborg, 1928.

Källor

Stockholm

Musik- och teaterbiblioteket

Svensk musik/STIM (SMIC)

Helsingborg

Helsingborgs konserthus, Musikalier F1 A